

מדת בדת

שינוי הדף היומי בדרך קצרה

לרפואת מרת מנוחה בת מירקא

מרים בתושח"י

הערות
התנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 323 פרשת תצוה תשפ"ו

מנחות מט-נה

שדרש שתמיד טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה שכתוב **תשמרו להקריב לי במועדו** וכתוב בפסח **והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום** וכמו שפסח מצרים טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה כך תמיד טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה, ורבינא מקשה הרי לד' ימים צריך ז' כבשים שהרי יש את של בוקרו של יום שלישי למחרת ר"ה, וזה קשה גם לצד השני הרי צריך שמונה טלאים גם את של בין הערביים של ערב שבת אך משם לא קשה שיתכן שמדברים אחר שכבר קרב התמיד של ערב שבת,

דף נ אך קשה שבכ"ז היו שבעה טלאים ויש לומר שהתנא נקט סימן בעלמא שצריך שיהיו ששה שתמיד יהיו שם טלאים מבוקרים של ד' ימים קודם שחיטה, וכך מדוייק ממה שכתוב כדי לשבת ושני יו"ט של ר"ה ולא כתוב לשבת ולר"ה.

המשנה מסיימת שלא מתנכים את מזבח הזהב אלא בקטורת, לכאורה קשה שלא דובר קודם על חינוך ויש לומר שחסר קודם בדברי המשנה ויש להוסיף שאם לא הקריבו כבש בבוקר לא יקריבו בין הערביים וכ"ז דוקא כשלא התחנך המזבח אך כשמתחנך המזבח ולא הקריבו בבוקר יקריבו בין הערביים, ור"ש אומר שזה דוקא אם לא הקריבו באונס או שוגג אך אם לא הקריבו במזיד לא יקריבו בין הערביים, ואם לא הקטירו בבוקר יקטירו בין הערביים ולומדים את זה כדברי הברייתא מהפסוק **ואת הכבש השני תעשה בין הערביים** שרק השני יהיה בין הערביים ולא הראשון וכ"ז כשלא התחנך המזבח אך בחינוך המזבח מקריבים גם את הראשון בין הערביים, ור"ש סובר שזה דוקא כשהיו אנוסים או שוגגים אבל אם לא הקריבו תמיד בבוקר במזיד לא יקריבו בין הערביים ואם לא הקטירו בבוקר יקטירו בין הערביים, ויש להקשות וכי אם הכהנים חטאו מדוע המזבח יבטל, ומבאר רבא שהכוונה שלא יקריבו הם אך אחרים יקריבו אך אם לא הקטירו בבוקר יקטירו בין הערביים שכיוון שהיא מעשירה את העובדים בה היא חביבה על הכהנים והם לא פושעים בה.

ר"ש אומר במשנה שמחנכים את מזבח הזהב בקטורת של בין הערביים ויש ברייתא שמחנכים בקטורת של שחר, ואכן נחלקו בזה תנאים ואביי אומר שמסתבר טעמו של האומר שמחנכים בשל בין הערביים שכתוב **בבוקר בבוקר בהיטיבו את הנרות יקטירנה** שאם לא עשו הדלקה מבערב איך יטיב בבוקר קודם הקטרה והסובר שמחנכים בשל שחר למד ממזבח העולה שמחנכים אותה בתמיד של שחר וכן את מזבח הזהב מחנכים בקטורת של שחר.

שינוי במשנה שמחנכים את השולחן בלחם הפנים בשבת ומשמע שבחול לא מחנכים אך מקדשים בחול, ויש לדחות שהמשנה מחדשת שקידוש וחיון של שולחן הוא בשבת וכמו שכתוב בספיא ולא את המנורה אלא בשבעה נרותיה בין הערביים, ובמנורה ודאי לא מדובר בקידוש.

שנו בברייתא שהקטורת הזו בלבד היא שעלתה ליחיד על מזבח החיצון וזה היה הוראת שעה ואמר רב פפא שהכוונה לקטורת הנשיאים, ולכאורה משמע שיחיד לא מקריב רק על החיצון ובפנימי הוא יכול להקריב, ועוד משמע שיחיד על חיצון לא אך ציבור מקריבים קטורת במזבח החיצון, וקשה ששינוי בקטורת שאין לומר שיחיד מתנדב כיוצא בה נדבה וזה יקרא **מוצא שפתיך תשמור ועשית** כי כתוב **לא תעלו עליו קטורת זרה**, ואין לומר שרק יחיד לא יביא כיון שאין לו חובה כיוצא בה **עמוד ב** אך ציבור יביאו כיון שהם מביאים חובה כיוצא בה שכתוב **לא יעלו** ואין לומר שרק על מזבח הפנימי לא יעלו אך על החיצון יעלו כי כתוב **את שמן המשחה ואת קטורת הסמים לקודש ככל אשר**

דף מט רבה בר בר חנה שנה לפני רב שאם שחט כבשי עצרת לשם אילים הם כשרים אך לא עלו לבעלים לשם חובה, ורב אומר שהם עלו לשם חובה, ואמר רב חסדא שמסתבר שרב דיבר כשהיה סבור שהם אילים ושחט לשם כבשים כי הכבשים נשחטו לשם כבשים אך אם חשב שהם אילים ושחט אותם לשם אילים לא יצא בהם כיון שעקירה בטעות מועילה, ורבה סובר שעקירה בטעות אינה עקירה, ורבא אמר את השמועה הזו והקשה עליה ששינוי שהכהנים שפיגלו במקדש במזיד חייבים משמע שבשוגג הם פטורים ושנו על כך שפיגולם פיגול, ולכאורה אם מדובר שידע שהיא חטאת וחשב בה לשם שלמים א"כ זה מזיד אלא שהוא חשב שהם שלמים וחשב לשם שלמים וכתוב שחל הפיגול א"כ משמע שעקירה בטעות היא עקירה, ואביי דוחה שבאמת מדובר שידע שהיא חטאת וחשב לשם שלמים אך הוא אמר לעצמו שזה מותר, ור' זירא מקשה ממה ששינוי שר"ש אומר שכל המנחות שנקמצו שלא לשמם כשרות ועלו לשם חובה כיון שמנחות לא דומות לזבחים שמי שקמץ מחבת לשם מרחשת מעשיה מוכיחים עליה שהיא מחבת וכן חרבה לשם בלולה מעשיה מוכיחים שהיא חרבה אך בזבחים שחיטה אחת לכולם וקבלה אחת לכולם וזריקה אחת לכולם, ואם מדובר שהוא ידע שהיא מחבת וקמץ לשם מרחשת מה מועיל שמעשיה מוכיחים הרי הוא עוקר מדעת אלא מדובר שהוא חשב שהיא מרחשת וקמץ לשם מרחשת וטעה וזה לא פסל כי מעשיה מוכיחים, ומשמע שבמקום אחר עקירה בטעות היא עקירה, ואביי דוחה שבאמת מדובר שהוא ידע שהיא מחבת וקמץ לשם מרחשת, ואין להקשות מה מועיל שמעשיה מוכיחים שרבא לשיטתו שהתורה פסלה רק מחשבה שלא ניכרת ומחשבה שניכרת לא נפסלה.

משנה תמידים לא מעכבים את המוספים ומוספים לא מעכבים את התמידים, ומוספים לא מעכבים זה את זה ואם לא הקריבו כבש בשבת בבוקר יכולים להקריב בין הערביים, ור"ש אומר שזה רק כשנאנסו או שגגו אך אם לא הקריבו כבש בבוקר במזיד לא יקריבו בין הערביים, אם לא הקטירו בבוקר יקטירו בין הערביים ור"ש סובר שיקריבו בערב את כל השיעור כי לא מחנכים את מזבח הזהב אלא בקטורת הסמים ואת מזבח העולה בתמיד של שחר ואת השולחן בלחם הפנים בשבת ואת המנורה בשבעה נרותיה בין הערביים. **גמרא** ר' חייא בר אבין שאל את רב חסדא על ציבור שאין להם כבשים לתמידים ולמוספים מה קודם ולכאורה פשוט שתמיד של אותו יום קודם למוסף של אותו יום כיון שזה תדיר ומקודש שתדיר קודם, והספק הוא בתמיד של מחר ומוסף של היום האם יש עדיפות לתמיד כי הוא קרוב תדיר או לקרבן מוסף כי הוא מקודש, אמר לו רב חסדא הרי שינוי שתמידים ומוספים לא מעכבים זה את זה ואם מדובר שיש לו את שניהם והנ"מ היא להקדים הרי שינוי שלא יהיה דבר קודם לתמיד של שחר שכתוב **וערך עליה העולה** ודרש רבא **העולה** עולה ראשונה, **עמוד ב** אלא מדובר שאין לו ואם מדובר בתמיד ומוסף של היום הרי ודאי תדיר עדיף על מקודש אלא מדובר על תמיד של מחר וכתוב שאינם מעכבים זה את זה א"כ הם שווים, ואביי דוחה שבאמת מדובר שיש לו והנ"מ היא להקדים ומה ששינוי שלא יהיה דבר קודם לתמיד הוא רק מצוה, ויש להוכיח ממה ששינוי שלא פוחתים מששה טלאים מבוקרים בלשכת הטלאים שהם מספיקים לשבת ושני ימים טובים של ר"ה ואם מדובר שיש לו תמידים ומוספים הרי יש הרבה יותר מוספים אלא מדובר שאין לו ורואים שתמידים קודמים, ויש לדחות שמדובר שיש לו וכתוב ששה לדרוש שלא פוחתים מששה טלאים מבוקרים בלשכת הטלאים ד' ימים קודם שחיטה וכבן בג בג

ציזיתין יעשו שרק מה שאמור בענין, ומבאר רב פפא שהכוונה בברייתא בדרך לא מבעיא שלא רק שציבור לא יקריבו על החיצון כי לא מצאנו קטורת כזו וגם ביחיד שמצאנו בנשיאים בכ"ז לא יביא כי שם זה היה הוראת שעה.

משנה חביתי כה"ג לא מביאים לחצאים אלא מביא עשרון שלם וחוצהו ומקריב מחצה בבוקר ומחצה בין הערביים ואם כהן הביא מחצה בבוקר ומת ומינו אחר תחתיו לא יביא חצי עשרון מביתו עם חצי העשרון של הראשון אלא יביא עשרון שלם וחוצהו ומקריב מחצה והמחצה השני אבד א"כ יוצא ששני חצאים קרבים ושני חצאים אובדים. **גמרא** שנו בברייתא שאם היה כתוב מנחה מחצית היינו אומרים שיביא חצי עשרון מביתו בבוקר ויקריב ובערב יביא עוד חצי עשרון ויקריב אך נאמר **מחציתה בבוקר ומחציתה בערב** שיביא עשרון שלם ויחצה אותו ויקריב מחצה בבוקר ומחצה בערב, ואם נטמא או אבד המחצה של הערב לא יביא חצי עשרון אחר להשלים שכתוב **מחציתה בערב** שלעולם יביא חצי משלם, ויביא עשרון שלם ויחצה אותו ויקריב מחצה והחצי השני אובד ונמצא ששני חצאים קרבים ושני חצאים אובדים וכן אם כה"ג הקריב מחצה בבוקר ומת ומינו אחר לא יביא חצי מביתו או את חציו של הראשון כי כתוב **מחציתה בערב** אלא יביא עשרון שלם ויחצהו ויקריב חציו ונמצא ששני חצאים קרבים ושנים אובדים.

שנה תלמיד לפני ר"נ שהמחצה השני של הראשון והמחצה של השני צריכים עיבור צורה שילינו אותם וישרפו, אמר לו ר"נ שאמנם הראשון טעון עיבור צורה כי הוא היה ראוי להקרבה אך השני ישרף גם בלי עיבור צורה כיון שמתחילה הוא בא לאיבוד ומי שאמר כך זה התנא ששנה אצל רבה בר אבוה שסובר שגם פיגול צריך עיבור צורה, ורב אשי אומר שגם לרבנן השני צריך עיבור צורה כיון שכשחלקו אותו יכל להקריב את החצי האחד או את השני וא"כ זה היה ראוי להקרבה.

ר' חייא בר אבא אמר בשם ר' יוחנן שקודם אופים את החביתין של כה"ג ואח"כ מטגנים, ור' אסי אמר בשם ר' חנינא שקודם מטגן ואח"כ אופה ור' חייא בר אבא אמר שמסתבר כשיטתו שכתוב **תופיני** והיינו שתאפה נאה, ור' אסי אמר שמסתבר כשיטתו שכתוב **תופיני** והיינו שהאפיה תהיה נא שתהיה מבושלת קצת והיינו שיתגן קודם, ונחלקו בזה תנאים שת"ק בברייתא אומר **תופיני** תאפה נא ורבי למד שתאפה נאה ור' יוסי אמר שתאפה הרבה אפיה וטיגון ואפיה, שהוא סבר תאפה נא וגם תאפה נאה.

שנינו לקמן שלישתם ועריכתם של חביתי כה"ג היא בפנים ודוחה שבת ורב הונא אומר שלומדים מהפסוק **תופיני** תאפה נאה ואם תיעשה מאתמול הרוח תנפח בה, ורב יוסף מקשה הרי יכול לטמון אותה בירק, ואצל ר' ישמעאל למדו מהפסוק **תעשה** אפילו בשבת ואפילו בטומאה, ואביי למד מהפסוק **סולת מנחה תמיד**,

דף נא שהיא כמנחת התמיד שדוחה שבת, ורבא למד מהפסוק **על מחבת** שהיא טעונה כלי בעשייתה ואם תיעשה מאתמול היא תפסל בלינה, ושנינו כדברי רבא שכתוב בפסוק **על מחבת** שהיא טעונה כלי וכתוב **בשמן** להוסיף לה שמן, וכמה שמן לכאורה יש ללמוד ממה שכתוב כאן **שמן** וגם במנחת נסכים וכמו ששם יש ג' לוגין לעשרון וכן כאן, ומצד שני ניתן ללמוד ממנחת נדבה שזה לוג אחד, אך עדיף ללמוד דבר שהוא תדיר כמותה ודוחה שבת כמותה וכן דוחה טומאה כמותה ואין ללמוד מנדבה, ומצד שני יש ללמוד מנדבה שהיא יחיד כמותה ובאה בגלל עצמה ובאה עם לבונה ולא נלמד ממנחת נסכים, ור' ישמעאל בן ר' יוחנן בן ברוקה אומר שכתוב בחביתין **סולת מנחה תמיד** שהיא כמנחת תמיד שהיא ג' לוגים לעשרון, ור"ש למד ממה שריבו כאן שמן וכן במנחת כבשים וכמו ששם זה ג' לוג כך בחביתין זה ג' לוג, או שנאמר שריבה כאן שמן וגם במנחת פרים ואילים ששם זה ב' לוגין לעשרון ועדיף ללמוד מנחה שבאה עשרון ממנחה שבאה עשרון ולא ממנחה שבאה ב' וג' עשרונים, ולכאורה בתחילה למדה הברייתא שכתוב **בשמן** שבא להוסיף לה שמן ואח"כ הברייתא כותבת שלומדים ממנחת נדבה ומבאר אביי שמה

שכתוב **בשמן** להוסיף זה כדעת ר"ש, ורק ר' ישמעאל בא ללמוד מהדין, ורב הונא בר רב יהושע אומר שכל הברייתא היא כר' ישמעאל בן ר' יוחנן בן ברוקה ולומדים **מבשמן** להוסיף לה שמן שהרי לקבוע שמן לא צריך כי כתוב בה **על מחבת** והיא לא תהיה פחותה ממנחת מחבת, או שבא לקבוע לה שמן שאם לא כן היינו לומדים ממנחת חוטא שאין בה שמן ואח"כ הברייתא אומרת שבשביל לקבוע לה שמן היינו לומדים מהדין וכיון שקשה על זה סיים ר' ישמעאל שלומדים מהפסוק **סולת מנחה תמיד**, ורבה אומר שכל הברייתא היא כדעת ר"ש **שבבשמן** לומדים להוסיף לה שמן שהרי לקבוע שמן לא צריך שכתוב בה **על מחבת** וגם בלי **בשמן** ניתן לכאורה ללמוד מהדין וזה נדחה ולכן צריך את הפסוק **בשמן**, ואח"כ רצו ללמוד ממנחת פרים ואילים ובסוף למד ר"ש שדנים מנחה שבאה עשרון ממנחה שבאה עשרון.

עמוד ב משנה אם לא מינו כהן אחר תחת הכהן שמת לר"ש החביתים קרבים משל ציבור, ור' יהודה אומר שמקריבים שלם משל יורשים. **גמרא** שנו בברייתא שאמר ר' יהודה מנין שכה"ג שמת שהחביתים קרבים משל יורשים שכתוב **והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה**, ואין לומר שיקריבו חצאים שכתוב **אותה כולה ולא חציה**, ור"ש אומר שלומדים מהפסוק **חק עולם** שקרב משל עולם, **כליל תקטר** שכולה תהיה בהקטרה, ולכאורה קשה שמהכהן המשיח לומדים כדברי הברייתא שנאמר בפסוק **זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה ביום המשח אותם** שאין לומר שאהרן ובניו יקריבו קרבן אחד שכתוב **אשר יקריבו לה** אהרן בפני עצמו ובניו בפני עצמם ובניו הכוונה כהנים הדיוטות, ואין לומר שהכוונה לכהנים גדולים שהרי כתוב **והכהן המשיח תחתיו מבניו** א"כ בניו הכוונה הדיוטות, ויש לומר שהיה ניתן לכתוב הכהן המשיח תחתיו בניו וכתוב **מבניו** ללמד שהיורשים מקריבים, ור"ש למד מאותה לכה"ג שמת ומינו אחר תחתיו שלא יביא חצי עשרון מביתו ולא את חציו של הראשון אלא יביא עשרון שלם ויחצהו, ור"ש לא למד **מומחציתה** שהוא לא דרש ואו, ור' יהודה למד **מחק עולם** שזה יהיה חוקה לעולם ומכליל **תקטר** הוא למד כמו ששנינו שאין לומר שרק החביתים שלמעלה שהיא של כה"ג היא תקטר כליל ושל הדיוט רק לא תאכל ולומדים לתת את האמור ככה"ג בהדיוט ואת האמור בהדיוט ככה"ג שכתוב ככה"ג כליל וכן בהדיוט כמו שבכה"ג היא בכליל כך מנחת חינוך הדיוט היא בכליל, וכמו שבהדיוט יש לאו באכילתו כך בשל כה"ג יש לאו באכילתו.

יש להקשות וכי ר"ש סובר שבאה משל ציבור מדאורייתא הרי שנינו שר"ש אמר שחכמים תקנו שבעה דברים שעכו"ם ששולח עולה ממדינת הים אם הביא נסכיו קרב משלו ואם לא הנסכים קרבים משל ציבור, וכן גר שמת והניח זבחים אם יש לו נסכים הם קרבין משלו ואם לא יקרב משל ציבור, ותנאי ב"ד שאם מת כה"ג ולא מינו אחר תחתיו שתקרב המנחה משל ציבור, ור' אבהו אומר שהיו שני תקנות שמדאורייתא זה קרב משל ציבור וכשראו שהלשכה נדחת תקנו שיגבה משל היורשים וכשראו שפשעו בה העמידו שוב על דין תורה שתקרב משל ציבור.

תקנו תקנה נוספת שלא ימעלו באפר פרה, יש להקשות הרי זה מדאורייתא שבברייתא למדו מהפסוק חטאת היא שמועלים בה ולא באפרה,

דף נב מבאר רב אשי שהיו שתי תקנות שמדאורייתא לא מועלים באפרה וכשראו שזלזלו בה תקנו שימעלו בה, ואח"כ ראו שפרשו מספק הזאות העמידו שוב על דין תורה. **שנו בברייתא** שר' יהודה סובר שמתחילה מגבים בשביל פר העלם דבר של ציבור ושעירי ע"ז ולר"ש הם באים משיירי הלשכה, ויש ברייתא ששנינו להיפך שלר"ש מגבים ולר' יהודה זה בא משיירי הלשכה, ורצו לומר לפני רב אשי שהברייתא שלר"ש זה משיירי הלשכה היא האחרונה שהרי שמענו שר"ש חשש לפשיעה של יחידים ורב אשי אומר שיתכן שהברייתא שלר"ש זה נגבה מהציבור היא האחרונה שחששו לפשיעה רק בדבר שאין ליחיד כפרה אך כאן יש לכולם כפרה, ור"ש לא חשש בזה לפשיעה, ורבה זוטי הוכיח לרב אשי מהברייתא ששנינו

שר"ש למד מהפסוק את קרבני לחמי ראשי ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי במועדו לרבות פר העלם של ציבור ושעירי ע"ז שהם באים מתרומת הלשכה.

ר' חייא בר אבא אומר שר' יוחנן הסתפק כשהיורשים מביאים שלמה האם שלימה בבוקר ושלימה בערב או שיקריבו שלמה בבוקר ובערב המנחת חביתים תתבטל, ורבה הוכיח ממה ששינו שיהכהן השמיני בסדר התמיד מביא חביתין ואם היא בטלה בערב א"כ יתכן שלא יביאו חביתים כשמת כה"ג ולא מינו אחר תחתיו, וכשאמרו התלמידים את הדברים לפני ר' ירמיה הוא אמר הבבליים הטפשים שיושבים בארץ חשוכה אומרים שמועות חשוכות וכי כשכתוב שביעי בסולת ותשיעי ביין זה תמיד כך הרי שינוי מנחתם ונסכיהם אפילו בלילה, אלא המשנה לא דברה על מקרים שאינם רגילים וכשהחזירו את הדברים לפני רבא הוא אמר שאמרו לפני ר' ירמיה רק דברים מהדברים הגרועים שאמרתי ולא אמרו מהדברים הטובים שאמרתי, אח"כ אמר רבא שגם בענין הזה אמרתי דברים טובים שהרי כתוב בפסוק סולת מנחה תמיד וחביתים היא כמנחת תמיד וכמו שתמיד לא בטל כך היא לא בטלה, וכן הביא ר"נ בר יצחק מברייטא שמביאים שלימה שחרית ושלימה בין הערביים.

ר' יוחנן אמר שנחלקו אבא יוסי בן דוסתאי ורבנן שלאבא יוסי מפריש שני קמצים של לבונה קומץ בבוקר וקומץ בערב ורבנן סוברים שמפריש לה קומץ אחד חציו בבוקר וחציו בערב, ונחלקו שאבא יוסי סובר שלא מצאנו שקרב חצי קומץ, ורבנן סוברים שלא מצאנו עשרון שקרבים בו שני קמצים.

ר' יוחנן מסתפק אם מת כה"ג ולא מינו אחר תחתיו עמוד ב האם לרבנן מכפילים את הקומץ האם נאמר שמתוך שהוכפלה הסולת תוכפל הלבונה או לא, שרק מה שהתורה גלתה שמכפילים מכפילים ומה שלא לא, וכן יש להסתפק בשמן לכו"ע, ורבה רצה להוכיח ממה ששינוי חמשה קמצים הם ואם נאמר שכשמת כה"ג מכפילים א"כ יש שבעה קמצים, ויש לדחות שהמשנה הזו לא דברה על מקרים שאינם רגילים, וכשאמר רב פפא שמועה זו הקשה לו רב יוסף בן שמעיה הרי מעלה קומץ בחוץ זה מקרה של בדיעבד והמשנה מונה שם, ור"נ בר יצחק הביא ברייתא ששינוי שכה"ג שמת ולא מינו אחר תחתיו קרבה שלימה בבוקר ושלימה בערב ומפריש לה שני קמצים אחד בבוקר ואחד בערב ומפריש לה ג' לוגים לוג ומחצה בבוקר ולוג ומחצה בערב, וזה לא כרבנן שהרי הכפילו את הקומץ של לבונה ולא את השמן וא"כ זה כדעת אבא יוסי שכל לבונה של חביתים הוכפלה וכאן שמת כה"ג לא הכפילו את הלבונה וא"כ לא הכפילו גם את השמן, וכמו שלאבא יוסי לא הכפילו כך לרבנן לא הכפילו, ור' יוחנן אמר שהלכה כאבא יוסי בן דוסתאי, אך קשה שר' יוחנן סובר שהלכה כסתם משנה ושנינו שיש רק חמשה קומצים, ויש לומר שזה מחלוקת אמוראים בדעת ר' יוחנן.

פרק כל המנחות באות מצה

משנה כל המנחות באות מצה מלבד החמץ שבתודה ושתי הלחם שבאות חמץ ולר"מ בודה להם חמץ מתוכם ומחמצם ור' יהודה אומר א"כ זה לא מהמובחר שאינו מתחמץ כראוי אלא יביא שאור ונותן למדה וימלא את המדה אמרו לו א"כ היא חסרה או יתירה שזה תלוי אם נפחו של השאור גדול או קטן. גמרא ר' פרידא שאל את ר' אמי מנין שכל המנחות באות מצה אמר לו ר' אמי בחלק כתוב מצה להדיא ובמה שלא כתוב

דף נג לומדים מהפסוק זאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן לפני ה' אל פני המזבח והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל אמר ר' פרידא לא שאלתי על מה שבאות מצה למצוה אך מנין שזה מעכב, אמר ר' אמי הרי נאמר להדיא לא תאפה חמץ אלא מצה, ורב חסדא מקשה שניתן לדרוש לא תאפה חמץ אלא שאור ובאמת זה תלוי ששאור של ר"מ הוא מצה לר' יהודה ושאור של ר' יהודה לר"מ ממה שלוקה מוכח שהוא חמץ גמור, אלא קושיית רב חסדא הוא על שאור של ר' יהודה לר' יהודה, ור"נ בר יצחק מקשה שניתן לדרוש את הפסוק לא תאפה חמץ אלא חלוט אך יש לדחות שחלוט זה רבוכה ויש מנחות שכתוב

בהם רבוכה ויש מנחות שלא, אך ניתן לומר שבמה שכתוב רבוכה זה יעכב ומה שלא כתוב רבוכה אם ירצה יביא מצה ואם ירצה יביא רבוכה, ורבינא מקשה שמה שכתוב לא תאפה חמץ הוא רק להעמיד את העושה באיסור אף המנחה לא תפסל בכך, אלא יש לומר שלומדים ממה שכתוב מצה ואין לומר שזה רק למצוה שכתוב תהיה והתורה קבעה את זה בחובה.

ר' פרידא שאל את ר' אמי מנין שכל המנחות נילושות בפושרים ושומר אותם שלא יחמיצו שלומדים מפסח שכתוב ושמרתם את המצות אמר ר' אמי שכתוב במנחה עצמה מצה תהיה שצריך להחיותה ולשמרה, אך קשה שלמדו משם לעכב ויש לומר שהיה ניתן לכתוב מצה היא וכתוב תהיה ללמוד מזה שני דברים שמעכב מצה וגם שילושו וישמרו.

אמרו התלמידים לר' פרידא שר' עזרא בן בנו של ר' אבטולס שהוא עשירי לר"א בן עזריה שהוא עשירי לעזרא עומד בדלת אמר להם מה הגדולה ביחסו אם הוא בן תורה הוא הגון ואם הוא בן תורה וגם מיוחס זה טוב אך אם הוא רק מיוחס ואינו בן תורה תאכלהו אש, אמרו לו שהוא בן תורה אמר להם א"כ יכנס וראה ר' פרידא שדעתו עכורה פתח ואמר באגדה על הפסוק אמרת לה' ה' אתה טובתי בל עליך שכנסת ישראל אמרה להקב"ה החזק לי טובה שהודעתך בעולם אמר לה אין טובתי לך אלא לאברהם יצחק ויעקב שהם הודיעוני תחלה בעולם שכתוב לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי במ וכשמע ר' עזרא את הפסוק אדיר הוא פתח ואמר יבא אדיר ויפרע לאדיר מאדירים באדירים, אדיר זה הקב"ה שכתוב אדיר במרום ה' ויפרע לאדירים שהם ישראל שנאמר ואדירי כל חפצי במ ויפרע לאדירים אלו המצרים שכתוב צללו כעופרת במים אדירים באדירים אלו המים שכתוב מקולות מים רבים אדירים משברי ים. עוד דרש יבא ידיד בן ידיד ויבנה ידיד לידיד בחלקו של ידיד ויתכפרו בו ידידים, ידיד זה שלמה שכתוב וישלח ביד נתן הנביא ויקרא שמו יידיה בעבור ה', עמוד ב בן ידיד זה אברהם שכתוב מה לידידי בביתי, ויבנה ידיד זה ביהמ"ק שכתוב מה יידידות משכנותיך, לידיד זה הקב"ה שכתוב אשירה נא לידידי, בחלקו של ידיד זה בנימין שכתוב לבנימין אמר ידיד ה' ישכון לבטח עליו, לידידים אלו ישראל שכתוב נתתי את יידידות נפשי בכף אויביה.

עוד דרש יבא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים, טוב זה משה שנאמר בו ותרא אותו כי טוב הוא ויקבל טוב זו התורה שכתוב כי לקח טוב נתתי לכם מטוב זה הקב"ה שכתוב טוב ה' לכל לטובים אלו ישראל שכתוב הטיבה ה' לטובים.

עוד דרש יבא זה ויקבל זאת מזה לעם זו זה משה כמו שכתוב כי זה משה האיש ויקבל זאת זו התורה שכתוב וזאת התורה אשר שם משה מזה זה הקב"ה שכתוב זה קלי ואננהו לעם זו אלו ישראל שכתוב עם זו קנית.

דרש ר' יצחק כשחרב ביהמ"ק מצא הקב"ה את אברהם עומד בביהמ"ק אמר לו מה לידידי בביתי אמר לו באתי על עסקי בני אמר לו הקב"ה בניך חטאו וגלו אמר לו שמא זה בשוגג אמר לו הקב"ה עשותה המזימתה שחטאו במזיד אמר לו אברהם שרק מיעוטם חטאו אמר הקב"ה הרבים, אמר לו היה לך לזכור ברית מילה אמר הקב"ה ובשר קדש יעבור מעליך אמר אברהם שמא היו חוזרים אם היית ממתין להם אמר הקב"ה כי רעתייכי אז תעלוזי, ואז הניח ידיו על ראשו וצעק ובכה ואמר לו שמא אין להם תקנה יצאה בת קול ואמרה זית רענן יפה פרי תאר קרא ה' שמך כמו שזית אחריתו בסופו שטוען פרות אחר זמן רב כך ישאל אחריתם בסופם.

כתוב בירמיה בהמשך להנ"ל לקול המולה גדולה הצית אש עליה ורעו דליותי, ודרש רב חנינא בר פפא שלקול דברי המרגלים התרועעו דליותיהם-גבהם של ישראל כמו שכתוב שהמרגלים דברו דבר גדול כי חזק הוא ממנו כביכול בעל הבית לא יכול להוציא כליו משם, ור' חייא בר חנינא מקשה לדבריו א"כ מדוע כתוב המולה שיש לכתוב מלה, אלא שהקב"ה אמר לאברהם שמעתי קולך וחמלתי עליהם שאמרתי שישתעבדו לד' מלכיות

ובכל אחת כשיעור ד' מלכיות ועכשיו הם יהיו בגלות בכל אחת מה שנפסק לה ויש אומרים שהקב"ה אמר שאמרת שיהיו בזה אחר זה עכשיו הם יהיו בבת אחת.

ריב"ל דרש שישאל נמשלו לזית כמו שזית עליו לא נושרים לא בימות החמה ולא בימות הגשמים כך ישראל לא בטלים לעולם לא בעוה"ז ולא בעוה"ב, ור' יוחנן אמר שישאל נמשלו לזית כמו שזית מוציא שמנו רק ע"י כתיחה כך ישראל חוזרים למוטב רק ע"י יסורים.

אמרו לר' יהודה אם יביא שאור אחר יהיה חסר או יתר וביאר רב חסדא שכשעיסת השאור עבה א"כ מדת העשרון יתירה ואם השאור רכה נמצא העשרון חסר, אך קשה הרי בכל מקרה הוא מודד בעשרון, ומבארים רבה ורב יוסף שמשערים כמו שהיתה, אך קשה שיקחו מעט ממנה ויחמצו בחוץ ויחזירו וילושו עמה, ויש לומר שגזרו שמה יביא שאור מבחוץ.

דף נד שנו בברייתא שלא מחמצים בתפוחים ובשם ר' חנינא בן גמליאל אמרו שמחמצים בתפוחים ורב כהנא שנה את זה בשם ר' חנינא בן תרדיון, ומה ששנינו שתפוח שריסקו ונתנו בעיסה וחימצה אסורה לכאורה זה רק כר' חנינא שזה נחשב חימוץ גמור, ויש לומר שגם לרבנן אף שאינו חמץ גמור אך הוא חמץ נוקשה להאסר בשאר מנחות.

ר' אילא אומר שאין קשה לקמיצה יותר ממנחת חוטא ורב יצחק בר אבדימי אומר שיכול לגבלו במים והוא כשר, ולכאורה נחלקו אם משערים את מדת המנחה כמו שהיא עם המים או שצריך לקזז בתוך הקומץ את המים ויש להוסיף כנגד המים שלקחו מנפחו, ויש לדחות שלכו"ע משערים כמו שהם ונחלקו האם חריבה הכוונה רק משמן או מכל דבר.

שנינו בעוקצין שבשר העגל שתפח ובשר זקנה שהתמעט משערים לכמות שהן, ורב ר' חייא ור' יוחנן מבארים שמשערים כמו שהם עכשיו, ושמאל ור"ש בן רבי ור"ל מבארים שמשערים כמו שהיו קודם שתפחו או חסרו, ויש להקשות ששנינו שבשר העגל שלא היה בו כשיעור והוא תפח ויש בו שיעור הוא טהור ממה שהיה קודם וטמא מכאן והלאה, ויש לומר שזה רק מדרבנן, אך קשה א"כ מה שכתוב בסיפא וכן בפיגול וכן בנותר שזה מובן רק אם זה דאורייתא זה שייך גם בפיגול ונותר אך בדרבנן לא שייך פיגול ונותר, ויש לבאר שמדובר בטומאת פיגול ונותר שהם מדרבנן וא"כ היינו אומרים שלא יחמירו כל כך, קמ"ל שגם לגבי טומאה דרבנן מחמירים, ויש להוכיח ממה ששנינו לגבי בשר של זקנה שהיה בו כשיעור וצמק משיעורו טמא בטומאה שהיתה וטהור מטומאה שמכאן ולהבא, ורבה מבאר שמה שהיה בו שיעור ועכשיו הוא פחת משיעורו ודאי שטהור כי אין בו שיעור ומה שלא היה בו ועכשיו יש בו יש בו איסור מדרבנן, **עמוד ב** ונחלקו כשהיה בו שיעור וצמק משיעורו וחזר ותפח שלרב ור' חייא ור' יוחנן אין דיחוי באיסורים ואסור, ולשמאל ור"ל יש דיחוי באיסורים ופטור, ויש להקשות וכי יש מי שסובר שיש דיחוי באיסורים הרי שנינו שאם הניח כביצה אוכלים וצמקו בחמה והתמעטו וכן כזית ממת ומנבלה וכעדשה משרץ וכזית פיגול ונותר וחלב טהורים ולא חייבים עליהם משום פיגול נותר וחלב, ואם הניחם בגשמים ותפחו טמאים וחייבים עליהם משום פיגול נותר וחלב וקשה משם למ"ד שיש דיחוי באיסורים, ויש להוכיח ממה ששנינו שתורמים מתאנים על הגרוגות במנין וזה מובן אם משערים כמו שהיו אך אם משערים כמו שהם זה כמו מרבה במעשרות שפירותיו מתוקנים ומעשרותיו מקולקלים, אך קשה לצד השני שאם נאמר שמשערים כמו שהיו קשה מהסיפא שבגרוגרות על התאנים מעשר במדה וזה מובן רק אם מעשר כמו שהן אך אם משערים כמו שהיו זה מרבה במעשרות, אלא מדובר בתרומה גדולה ולכן תמיד יפריש בעין יפה ברישא עין יפה זה כמו שהיו ובסיפא זה כמו עכשיו, אך קשה שכתוב בסיפא שר"א בן ר' יוסי אמר שאביו היה נוטל מעשר גרוגרות שבצד על תשעים שבכלכלה ואם מדובר בתרומה גדולה מה שייך עשר, ויש לומר שמדובר בתרומת מעשר וכדעת אבא אלעזר בן גומל שלמד מהפסוק ונחשב לכם תרומתכם שמדובר בשתי תרומות תרומה

גדולה ותרומת מעשר, ולמדו שכמו שתרומה גדולה ניטלת באומד ומחשבה כך תרומת מעשר ניטלת באומד ומחשבה, **דף נה** וכמו שתרומה גדולה ניטלת בעין יפה כך תרומת מעשר ניטלת בעין יפה, ועל זה אמר ר"א בן ר' יוסי שאביו נטל מעשר גרוגות שבמקצוע על תשעים שבכלכלה, וזה מובן אם משערים כמו שהיו לכן ר' יוסי עישר כך בעין יפה אך אם משערים כמו שהן א"כ חסר מהשיעור, ור"א מבאר שבגרוגרות הולכים אחר מה שהיו כיון שיכול לשלוק אותם ולהחזירם למה שהיו.

שנו בברייתא שתורמים מתאנים על גרוגרות במקום שרגילים לעשות תאנים גרוגרות אך לא מעשרים מגרוגרות על תאנים אפילו במקום שרגילים לעשות מתאנים גרוגרות וברישא משמע שתורמים מתאנים על גרוגרות רק במקום שרגילים לעשות מתאנים גרוגרות ואם לא רגילים לא יפריש, ולכאורה אם מדובר שיש שם כהן מדוע במקום שלא רגילים לא יפריש הרי שנינו שבמקום שיש כהן תורם מהיפה אלא מדובר שאין כהן וכתוב בסיפא שלא יפריש מגרוגרות על תאנים אפילו במקום שרגילים לעשות מתאנים גרוגרות ואם אין כהן מדוע לא הרי שנינו שכשאין כהן מפריש מהמתקיים, אלא בסיפא מדובר שיש כהן וברישא מדובר שאין כהן, ואמר רב פפא שמשמע מכאן שעדיף להעמיד משנה אחת בשני טעמים מאשר להעמיד כדעת שני תנאים.

משנה כל המנחות נילושות בפושרים ושומר עליהם שלא יחמיצו ואם החמיצו שייריה עובר בלאו שכתוב **כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ** וחייב על לישתה ועריכתה ואפייתה. **גמרא** ר"ל אומר שלומדים איסור חימוץ בשיריים ממה שכתוב **לא תאפה חמץ חלקם** אפילו חלקם לא תאפה חמץ, אך קשה הרי מפסוק זה לומדים כמו ששנינו **עמוד ב** שכתוב **לא תאפה חמץ** והרי כבר כתוב **לא תעשה חמץ** ולומדים שלא נאמר שיהיה חייב אחת על המנחות לכן כתוב **לא תאפה** ואפייה בכלל עשייה ויצאה להקיש אליה ולומר שכמו שאפיה היא מעשה יחידי וחשוב וחייבים עליה בפני עצמה כך יש לרבות לישתה ועריכתה, וכן לרבות קיטוף שהוא מעשה חשוב שחייבים עליה בפני עצמה, ויש לומר שלומדים איסור בשיריים מהמלה **חלקם**, ואין לומר שלומדים רק איסור בשיריים שא"כ היה צריך לכתוב חלקם לא תאפה חמץ וכתוב **לא תאפה חמץ חלקם** ללמד גם על כל מלאכה חשובה, אך קשה שנאמר שרק על אפייה שהתורה פירטה בה חייב אחד ועל השאר חייב אחד על כולם, ויש לומר שזה דבר שיצא מכלל ולא יצא ללמד על עצמו אלא על כל הכלל, אך קשה שנאמר **לא תעשה** הוא כלל **לא תאפה** הוא פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט וחייבים רק על אפייה ולא על השאר, אמר ר' אפטוריקין שזה כלל ופרט המרוחקים זה מזה שלא לא דנים אותם בכלל ופרט, ויש להקשות הרי שנינו על הפסוק בשעיר נשיא **ושחט אותו במקום אשר ישחט את העולה לפני ה' חטאת היא** וכמו שעולה נשחטת בצפון כך זו בצפון ולכאורה הרי כבר למדו מהפסוק **במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת** וזה יצא לקבעו שאם לא שחט בצפון הוא נפסל, ואין לומר שזה מלמד שרק אותו שוחטים בצפון ולא אחרים שכתוב **ושחט את החטאת במקום אשר ישחט את העולה** ולומדים מזה בנין אב לכל החטאות שהם טעונות צפון ומשמע שלולא הפסוק הזה היינו אומרים שרק זה טעון צפון ולא אחרים בגלל שזה כלל ופרט אפילו שהם מרוחקים זה מזה, ורב אשי דוחה שזה לא כלל ופרט אלא זה פרט וכלל שהכלל מוסיף על הפרט ונרבה את כולם אלא היה קשה לתנא המלה **אותו** שהיה בה משמעות שרק זה טעון צפון ולא אחרים ולכן למדו שכל החטאות בצפון, ולפ"ז מה שכתוב **אותו** הוא בא למעט שעיר נחשון שאינו טעון צפון שלא נאמר כמו שהוא התרבה לענין סמיכה נרבה גם צפון, וסמיכה למד ר' יהודה מהפסוק **וסמך ידו על ראש השעיר** לרבות שעיר נחשון לסמיכה.